

על ידי זה [אבל (נד) לא יברך באופן זה]. ואם החסיר אות אחת תלוי בזה (נה) שאם הענין משתנה עי"ז [כגון (נו) ומתנות לאביונים והשמיט אות מ"ם] לא יצא וחוזר וקורא. ואם אין הענין משתנה (נו*) א"צ לחזור. וראה הערה.

וכן השומע (נז) שהחסיר תיבה אחת לא יצא וחוזר וקורא משם והלאה. והעצה לזה

(נד) ומבואר שם דבאופן שמעכב הקריאה חוזר וקורא בברכה. וצ"ל דמיירי באופן שלא נזכר עד שסיים והסיח דעתו, דאם לא כן ודאי א"צ לברך שנית רק יחזור למקום שטעה וכמ"ש בשונה הלכות שם דין ו'. ועי' גם שו"ת שבט הלוי ח"ח סי' קס"א שמבאר בזה דברי המ"ב. אמנם בקובץ מבית לוי חיי"ז עמ' קט"ז כתב בשם בעל שבט הלוי דלדינא חוזר וקורא בלא ברכה בכל ענין שכבר פטר כל המגילה עד סופה בברכתו הראשונה ע"ש.

(נה) בה"ל שם.

(נו) שם בשם ריא"ז ושל"ג. ויש שרצו לומר שכוונתו שהשמיט אות מ"ם מתיבת "ומתנות" שזהו שינוי גמור שאין לו הבנה, אבל אם השמיט אות מ"ם מתיבת "לאביונים" וכמו שמצוי אצל הקוראים שלא בחיתוך אותיות שמבליעים אות אחרונה מסופי תיבות [כשאין בה הברה] יצא שאין זה מפסיד המשמעות, והכא נמי הענין מובן שהכוונה לאביוני דעלמא [וכמו "אביוני עמיך"] שהרי אומר "ומשלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים". אבל הגר"ח קניבסקי שליט"א אמר לי דיותר נראה שכוונת הריא"ז שהשמיט אות מ"ם מתיבת "לאביונים" וזהו שינוי משמעות משום שמשמע "לְאֶבְיוֹנֵי" לאביון [יחיד] שלי. וע"ע לק' בסמוך.

(נו*) כ"כ בס' אור לציון ח"ד פנ"ד סק"ח. [ודעתו שם שזה נכלל במה שאמרו בירושלמי אין מדקדקין בטעויותיה ע"ש]. אולם בסוף הבה"ל הנ"ל כתב: ועי' ח"א דאפי' חסר אות אחת בקריאתו יחזור עכ"ל. ובח"א (כלל קנ"ה סט"ז) כתב: ולפי שאין הכל בקיאין בזה מה הוא מפסיד הקריאה ומכל שכן שיש אומרים שלעולם חוזר, לכן לעולם אפי' השמיט אות אחת יחזור ויקרא בלא ברכה עכ"ל. ומשמע לכאורה שיש מחמירים אפי' בהחסיר אות שאינה משנה את המשמעות. ואפשר שלמד כן מדברי הפרי חדש שם ע"ש. ולמעשה נראה שאם לא שמע אות אחת מהש"ץ טוב שיקרא מיד אותה תיבה בעצמו. אבל אם כבר המשיך א"צ לחזור כי מדינא יצא יד"ת כמו שמבואר לק' בסמוך הערה נ"ז ע"ש.

(נז) בה"ל שם [בסוגריים]. ולפי מה שנתבאר לעיל נראה דה"ה אם לא שמע אות אחת באופן שמפסיד המשמעות דלא יצא, וצריך לחזור ולקורא משם והלאה. ודבר זה מצוי בקידוש והבדלה שאין שומעים אות אחרונה, כגון אות "ת" של מקדש השבת [או אות "ל" של בין קודש לחול] ויש להסתפק אם זה מעכב. ושאלתי את הגרי"ש אלישיב זצ"ל ואמר שלא יצא, משום שהאומר "מקדש הַשֶּׁבֶ" אין לו משמעות, ולכן השומע כך צריך לחזור ולקדש עכ"ד. ולפי"ז צריך המקדש ליזהר מאד שלא להאריך בתיבה אחרונה של הברכה שלא יבואו לענות אמן טרם סיומו ולא ישמעו הסוף ולא יצאו יד"ח. ובס' הליכות שלמה ח"א פ"ט סוף הערה

11 כתב על הגרש"ז אויערבך זצ"ל שהיה מדקדק לקצר בניגון של סיום קידוש והבדלה, כי השומע צריך לצאת יד"ח מדין שומע כעונה ואם אינו שומע אות אחרונה של הברכה לא שמע מלה בעלת משמעות כלל עכ"ד. וח"א אמר לי ששאל את הגרש"ז אויערבך זצ"ל במי ששמע ברכת בורא פרי הגפן ולא שמע אות נו"ן, רק שמע בורא פרי הגפ, אם יצא ידי חובתו. והשיב: "אין גמרא שטייט גפה איז א ואנט" (פירוש בגמ' כתוב "גפה" זה קיר. וכוונתו לב"מ כ"ב ב' מצא אחר הגפה כו').

שוב ראיתי בס' מעשה איש (ח"ה עמ' ט"ז) שהביא מהגר"ח קניבסקי שליט"א בשם החזו"א: שמע קידוש מאחר ובתיבות "בורא פרי הגפן" לא שמע הנו"ן של הגפן – אמר שיצא, כי את הענין שמע עכ"ל. ובס' חוט שני (שבת ח"ד עמ' ק"י) כתב: אם לא שמע את האות "ל" בתיבת "לחול" אינו חוזר ומבדיל כיון שאינו מאבד בזה את משמעות הברכה. (עוד כתב שם: מי שעשה תנאי שאם לא ישמע בנוסח ההבדלה את האות "ל" של "לחול" אינו רוצה לצאת בהבדלה זו, ולא שמע, חוזר ומבדיל עכ"ל). וצ"ע מאי שנא מדברי הריא"ז ובה"ל הנ"ל שכתבו שאם השמיט אות מ"ם כשאמר "ומתנות לאביונים" דלא יצא. (והגר"נ קרליץ זצ"ל אמר לי שיש מקום לומר דדוקא אם הקורא השמיט אות אחת לא יצא בכה"ג, משא"כ אם הקורא אמר הכל ויש כאן ברכה מתוקנת אצל הקורא, ורק השומע לא שמע אות אחת בזה סגי במה ששמע עיקר הענין).

שוב שאלתי את הגר"ח קניבסקי שליט"א [על מה שאמר בשם החזו"א, מדברי הריא"ז הנ"ל] ואמר שבהשמיט אות מ"ם מתיבת "לאביונים" גרע משום שיש כאן משמעות אחרת, דהיינו אביון שלי, אבל בהשמיט אות אחת באופן שאין לו משמעות אחרת בזה סגי במה ששמע הענין, כיון שמובן בודאי שהכוונה לתיבת זו עכ"ד. וכ"כ בס' אור לציון פנ"ד ס"ח דבקריאת המגילה אם חיסר מילה צריך לחזור משם והלאה, אבל אם החסיר רק סוף המילה כגון אות מ"ם או נו"ן סופיות שאינן משנים את המשמעות יצא יד"ח עכ"ד.

וראיתי בס' יבקשו מפיהו (עמ' ק"י) בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל שהשומע מבעל קורא שאינו חותך היטב את האותיות ולפעמים אין שומעין אות רי"ש מתיבת "ויאמר" וכדומה אפ"ה שפיר יצא. ונראה שאין זה סותר למה שכתבנו לעיל בשמו, דכל שקרא כדרך הקוראים שלא בדקדוק אע"פ שהבליע איזה אות הרי זה בכלל קרא ולא דקדק באותיותיה דקי"ל דיצא. וסמך לדבר בשו"ע הל' ק"ש (סי' ס"א סכ"א) שצריך להפסיק בין ולמדתם, אותם, את, שלא יהא נראה כקורא מותם מת עכ"ל, ואפ"ה בדיעבד יצא כדמשמע בב"ח ומ"ב שם רס"י ס"ב, ואע"פ שבעצם השמיט אות אלף מתיבת "אותם" ומתיבת "את" מ"מ כל זה בגדר קרא ולא דקדק באותיותיה. וה"ה השומע ממנו כל מה שאמר יצא, אבל אם היה רעש באמצע וניכר שחסר לו חלק משמיעת הקורא באופן שמפסיד המשמעות בזה ס"ל דלא יצא, משום שאף הקורא שלא בדקדוק אינו קוטע האמירה באמצע בצורה כזו. (ועדיין צע"ק הגדרים בזה, אבל הא מיהת יש ללמוד דכל שקרא קריאה רגילה ולא היה רעש מיוחד והוא עמד שם [לא רחוק] ושמע הקריאה, מן הסתם יצא. וא"צ לחוש מן הסתם לאותיות וסופי תיבות שנבלעו או שלא נשמעו תוך כדי הקריאה). ועי' אג"מ או"ח ח"ה סי' ד' (עמ' ה') שמצדד דכל שקרא כפי שרגילים אנשים לדבר יצא אפי' החסיר אות, כמו בכל לבבך שהחסיר למ"ד. (וע"ע שם סוס"י ה' וצ"ע).